Recipient of the International Award for Institutional Excellence from Commonwealth of Learning twice 'Swachh Campus Ranking 2019' awarded by Ministry of Human Resource Development, New Delhi

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University

Nashik - 422 222

(NAAC Accredited 'A' Grade)

School of Commerce and Management

Master of Commerce (M.Com.) [M117]
As per NEP 2020
Prospectus

Academic Year
2025-26

Master of Commerce (M.Com) [M117]: Prospectus

Index

1. **About School** .....

2. **About Programme** .....
   - Features of the Programme
   - Duration
   - Medium
   - Programme Structure
3. **Evaluation Procedure** .....
4. **Admission Procedure** .....
   - Eligibility
   - Programme Fees
5. **Registration Procedure** .....
6. **Academic Bank of Credit-ID** .....
7. **CYBER SECURITY (MANDATORY AUDIT COURSE)**
8. **Regional Centres** .....
9. **Instructions/Contacts** .....

Appendix .....

Appendix .....

Appendix 1 : Online Admission Process flow for Candidate not having 16 Digit P.R.N. Online Admission Process flow for Candidate who already having 16 Digit P.R.N.

Appendix 2 : उमेदवार/अध्ययनार्थी करारनामा

Candidate/Student Agreement at the time of Admission

Appendix 3 : गरीब विद्यार्थी सहाय्य योजना नियमावली

Appendix 4 : University Grants Commission Resolution (2004)Appendix 5 : G.R. of Equivalency for 10th and 12th

Appendix 6 एकापेक्षा अधिक शिक्षणक्रमांना प्रवेश

Appendix 7 : G.R. of Equivalency

Appendix 8 : Letter of Recognition from UGC

Appendix 9 : विद्यार्थी सहायता आणि विद्यार्थी कल्याण योजना

Appendix 10: Student Corner

विद्यापीठ गीत



एक प्रतिज्ञा असे आमुची ज्ञानाची साधना ।
चिरंतन ज्ञानाची साधना
ज्ञान हेच संजीवन सार्‌या जगताच्या जीवना ॥ धृ ॥
ज्योत जागवू सुजाणतेची सकलांच्या अंतरी ।
तीच निवारील पटल तमाचे प्रभात सूर्यापरी ।
ज्ञानच देउळ, ज्ञानच दैवत, प्रगतीच्या पूजना ॥ 1॥
नव्या युगाचा नव्या जगाचा ज्ञान धर्म आहे ।
त्यातच अमुच्या उजळ उद्याचे आश्‌वासन राहे ।
मुक्त करिल तो परंपरेच्या बंदिघरातुन मना ॥ 2 ॥
हाच मंत्र नेईल आम्हाला दिव्य भविष्याकडे ।
न्यायनीतीचे पाऊल जेथे भेदाशी ना अडे ।
जे जे मंगल पावन त्याची जेथे आराधना ॥
कुसुमाग्रज

Production

Shri. Vilas Badhan
I/c Head, Print Production Centre, YCMOU, Nashik - 422 222

© 2025, Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University

- **First Publication** : June 2025
- **Publisher** : Shri. Dilip Bharad
  Registrar, Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik

1. About School

The School of Commerce and Management, located at the university headquarters, is one of the eight schools of studies. Guided by its robust quality policy, the school is committed to foster and maintain the highest standards of educational excellence in its Programmes. The school provides a diverse range of Programmes ranging from certificate to post graduation. These Programmes are designed to enable learners to enrich their knowledge, enhance their abilities, and develop managerial skills while working in their professions.

The B.com, M.Com and MBA (Approved by AICTE) Programmes offered by the School have garnered significant popularity and are widely regarded as some of the prestigious Programmes of Distance Learning Programmes. Learners benefit from the flexibility of these Programmes while receiving top-notch education that empowers them to succeed in their respective fields.

The school envisages to:

1. Develop degree, postgraduate and research level Programmes for creating professional manpower required by the present competitive world.
2. Ensure relevance of Programmes by updating courses on regular basis.
3. Relate and offer all the courses to the developmental needs of individuals, institutions and society at large.
4. Provide innovative, flexible and open systems of education by using the distance teaching learning methods and by implementing modern communication technologies.
5. Help practicing managers to become more effective decision makers in their respective fields by updating their knowledge and managerial skills.
6. Establish linkages with educational institutions and industries to share experience and knowledge.

2. About the Programme

Programme Learning Outcome (PLOs)

1. To enable learners enhance their commerce specific domain Knowledge.
2. To develop understanding of learners about all core areas like Advance Accountancy, Banking and Finance, Business Entrepreneurship and Business Management.
3. To acquaint learners with recent trends in contemporary areas of Commerce
4. To acquaint and enhance learners ability of critical thinking and problem solving.
5. To develop and enhance learners interpersonal skills, communication skills and innovative thinking.

Features of the Programme

1. The M.Com Programme offers learners the opportunity to gain hands-on experience by engaging in real work situations. This academic Programme is thoughtfully designed to accommodate both non-working and working students. With effective time management and unwavering determination, students can seamlessly complete the Programme while juggling their current job, profession, or other educational commitments.
2. The course is developed for the learners willing to improve their professional and managerial expertise
3. Well-Qualified counsellors at Learner Support Centre will solve learners difficulties, during the counseling sessions.
4. Generally the Learner Support Centre is situated nearer to student's place for his/her convenience. Activities at the Learner Support Centres are organized specially on holidays.
5. Learners will be continuously assessed throughout the year and will have to submit assignments as per schedule given by Learner Support Centre.
6. The university will conduct the end examination at the end of each Semester.

Duration

(a) Minimum duration of the Programme is two years including the project work and maximum duration is 4 years.

(b) If a learner fails to complete the programme within 4 years, he/she will have to seek permission from honorable Vice Chancellor of the University for Extension of registration period. This extension periodwill be of maximum one year duration in continuation with the actual registration period of the programme.

Medium

The medium of instruction used in study materials, question papers and other mode of communication is English.

However, as per the convenience of the counsellor and students, counselling and discussion could be held in any other language(s), mostly in regional languages. The medium of examination will be in both English and Marathi.

Programme Structure

The M.Com. Programme offered by the School is as per NEP 2020 pattern. This post graduate degree is of 2 years duration divided into 4 semesters. Each semester is of 22 credits and total degree Programme is of88 credits.

(a) The Programme consists of courses including OJT/Field Project in the second semester research project of 04 credits in the third semester and a research project of 06 credits in the fourth semester.

(b) The learner may opt for an exit option at the end of the first year and earn a PG Diploma in Commerce. The PG Diploma in Commerce shall be awarded to

the learner provided that he/she has earned the requisite credits in one year including on-the-job training of 04 credits during summer break, after completion of the second semester of the first year in the respective Major Subject.

(c) The minimum attendance of 50% per semester is compulsory for the counselling sessions.

Course Structure for M.Com (M117) (Specialization wise)

Level 6.0 First Year

Semester I

Compulsory Courses for All Specialization Groups

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM531	Management Accounting - I	4	100
COM599	Research Methodology	4	100

- **Advanced Accountancy Specialization Group**

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM533	Business Economics – I	4	100
	OR		
COM535	Strategic Management – I	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM537	Basics of Business Entrepreneurship – I	2	50
AAG501	Advanced Accounting and Auditing - I	4	100
AAG503	Advanced Cost Accounting - I	4	100

- **Banking and Finance Specialization Group**

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM541	Management Information System	4	100
	OR		
COM533	Business Economics - I	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM539	Securities Analysis & Portfolio Management-I	2	50
BFG501	Financial Markets & Institutions in India - I	4	100
BFG503	Money, Central Banking in India & International Financial Institutions - I	4	100

- **Business Entrepreneurship Specialization Group**

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
BMG502	Marketing Management	4	100
	OR		
COM533	Business Economics - I	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM543	Financial and Investment Skills	2	50
BEG501	Business Entrepreneurship – I	4	100
BEG503	Business Environment	4	100

- **Business Management Specialization Group**

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM541	Management Information System	4	100
	OR		
COM544	Economics for Managers	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM537	Basics of Business Entrepreneurship – I	2	50
BMG501	Management Processes & Organizational Behavior		
BMG502	Marketing Management	4	100

Semester II

Compulsory Courses for All Specialization Groups

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM532	Management Accounting - II	4	100
FPJ501	Field Project	4	100

- **Advanced Accountancy Specialization Group**

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM534	Business Economics – II	4	100
	OR		
COM536	Strategic Management – II	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM538	Basics of Business Entrepreneurship – II	2	50
AAG502	Advanced Accounting and Auditing - II	4	100
AAG504	Advanced Cost Accounting - II	4	100

- **Banking and Finance Specialization Group**

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM542	Banking and Bank Finance	4	100
	OR		
COM534	Business Economics - II	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM540	Securities Analysis & Portfolio Management-II	2	50
BFG502	Financial Markets & Institutions in India - II	4	100
BFG504	Money, Central Banking in India & International Financial Institutions – II	4	100

▪ Business Entrepreneurship Specialization Group

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
BMG504	Human Resource Management	4	100
	OR		
COM534	Business Economics - II	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM547	E -Business	2	50
BEG502	Business Entrepreneurship – II	4	100
BEG504	Strategic Management	4	100

▪ Business Management Specialization Group

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM545	Retail Marketing	4	100
	OR		
COM546	Consumer Behavior	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM538	Basics of Business Entrepreneurship – II	*2*	*50*
BMG503	Business Ethics & Corporate Governance	4	100
BMG504	Human Resource Management	4	100

Level 6.5 - Second Year
Semester III

Compulsory Courses for All Specialization Groups

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM603	Corporate Finance and Laws – I	4	100
PRJ601	Research Project	4	100

▪ Advanced Accountancy Specialization Group

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM605	Management Control System	4	100
	OR		
COM606	International Business and International Trade	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM609	Digital Marketing	2	50
AAG601	Advanced Accounting and Auditing - III	4	100
AAG603	Advanced Cost Accounting - III	4	100

▪ Banking and Finance Specialization Group

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM605	Management Control System	4	100
	OR		
COM606	International Business and International Trade	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM609	Digital Marketing	2	50
BFG 601	Banking Laws and Operations - I	4	100
BFG 603	Management of Financial Services	4	100

▪ Business Entrepreneurship Specialization Group

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
BMG602	Production and Operations Management	4	100
	OR		
COM605	Management Control System	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM609	Digital Marketing	2	50
BEG601	Business Entrepreneurship – III	4	100
BEG602	Business Entrepreneurship – IV	4	100

▪ Business Management Specialization Group

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM606	International Business and International Trade	4	100
	OR		
COM610	Performance and Reward Management	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM609	Digital Marketing	2	50
BMG601	Industrial Relations & Labor Legislation	4	100
BMG602	Production and Operations Management	4	100

Semester IV

Compulsory Courses for All Specialisation

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM604	Corporate Finance and Laws – II	4	100
PRJ602	Research Project	6	150

- **Advanced Accountancy Specialization Group Courses**

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM607	Enterprises Resource Planning	4	100
	OR		
COM608	International Finance	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
AAG602	Advanced Accounting and Auditing - IV	4	100
AAG604	Advanced Cost Accounting - IV	4	100

- **Banking and Finance Specialization Group Courses**

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM607	Enterprises Resource Planning	4	100
	OR		
COM608	International Finance	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
BFG602	Banking Laws and Operations – II	4	100
BFG604	Services Operations Management	4	100

- **Business Entrepreneurship Specialization Group Courses**

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM612	Rural Marketing	4	100
	OR		
COM613	Total Quality Management & Six Sigma	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
BEG603	Business Entrepreneurship – V	4	100
BEG604	Business Entrepreneurship – VI	4	100

- **Business Management Specialization Group Courses**

Elective Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
COM611	Industrial Marketing	4	100
	OR		
COM612	Rural Marketing	4	100

Specialization Group Courses

Course Code	*Course Name*	*Credits*	*Marks*
BMG603	Quantitative Techniques in Management	4	100
BMG604	Management of Training and Development	4	100

There are four-specialization groups available for the learners. The learner has to choose only one of these specialization groups. The learner should choose the same specialization for all the semesters. Learner should read all the information carefully and choose the specialization group.

Note:

1. **Learner will not be allowed to change special group under any circumstances.**
2. **The detailed guidelines regarding OJT, Field project and Research Projects shall be provided separately on the university's official website. The learners are advised to check website regularly for these guidelines and other announcements.**
3. **All students enrolled to M.Com First and Second year should collect the printed Study Material from their respective study centers before the examination. After the declaration of Result student cannot be allow to collect study material.**

3. Evaluation Procedure

Evaluation

As per NEP 2020, the evaluation pattern of the M.Com Programme consists of the following components.

For each theory course of 100 marks, there will be 70 marks for University Assessment (End Examination [EE]) and 30 marks for Continuous Assessment (Home Assignments [CA])

Student will have to obtain minimum 40% marks to pass in each course in university assessment and continuous assessment separately.

The marks obtained by the student in Continuous Assessment will be shown separately in the Mark Sheet.

(A) Internal Assessment (Continuous Assessment i.e. Home Assignment): 30 Marks

1. Learners should submit ONE home assignment of 30 marks per course, having 6 Questions of 5 marks each. Thus, in each Semester, for all theory courses home assignments will have to be submitted. (Except in case OJT/Field Project and Research Projects)
2. University will upload the home assignment questions on university website http:// ycmou.digitaluniversity.ac learners should download the home assignment questions from the university website.
3. **The learners must submit neatly hand-written home assignments in soft copy format through the Home Assignment submission portal, as per the schedule declared by the University.**
4. These assignments shall be evaluated for 30 marks by the Counsellors of the concerned courses at the Learner Support Centre and the list of marks obtained by the learners would be submitted by the study centre to the University examination department.
5. It will be mandatory for the Learner Support Centres to submit these course wise marks to the university before the commencement of each semester end examination only in online mode i.e. through Learner Support Centre login at http://ycmou.digitaluniversity.ac. The web-link for online submission of marks will be made available on the university website.
6. Learners are allowed to submit home assignments in hard copy at the Learner Support Centre only once in every semester, within the stipulated time period scheduled by the university and the Learner Support Centre, on the website or/and other means. Learners should follow the university guidelines regularly and communicate with their respective Learner Support Centres for submission of their assignments within time.
7. The learners who fail to submit home assignments within the stipulated time would not to be allowed to re-submit the same after the commencement of the Semester end examination and he/she would be awarded 'zero' marks/ABSENT, and the same would be displayed in his/her marksheet.

8. If the learners fail to submit the assignment during that semester, he/she will not be allowed to submit assignments thereafter under any circumstances and will have to secure passing marks for that course by obtaining marks in end examination.
9. Learner Support Centre needs to contact at university headquarters Exam Unit-I for more details regarding submission of continuous assessment marks evaluation and submission.
10. Assignments submission for each course must be completed within the stipulated dates in the same semester of an academic year as communicated by the University.

(B) End Examination (EE) – 70 Marks.

The End Examination will be of 70 marks for 4 credit courses and of 35 marks for 2 credit courses. The university will conduct end examination as per the schedule declared in advance. The student will have to obtain minimum 40% marks to pass in each component.

Evaluation Pattern

Components	Number of Credits	University Assessment	Continuous Assessment	Total Marks	Passing Marks
Theory Papers	4	70	30	100	Secure minimum 40% marks in University Assessment as well as Continuous Assessment Separately.
	2	35	15	50	
Field Project/OJT	4	50	50	100	
Research Projects	4	50	50	100	
	6	75	75	150	

(C) Detailed evaluation structure of Field Project

Module	Unit	% of Distribution of Marks
1	Basic structure of society, key definition of problem area, analysis of preliminary data	30
2	Classroom-work-correspondence, formats, interactions and liaising	10
3	Fieldwork and data gathering	30
4	Analysis and reporting	20
5	Feedback to community	10
	Total	**100**

(D) Detailed evaluation structure of OJT

Sr. No.	Component	% of Distribution of Marks
1	On job work / duties	30
2	Work report	30
3	Attendance 90% or more (20%) 70% to 89% (15%) 50% to 69% (10%) Less than 50% (0%)	20
4	Viva Voce	20
	Total	**100**

A Student must successfully complete first year, second year including project/ OJT/Field Project component in order to qualify for the award of the M.Com degree.

The final result of the student after considering the performance for all academic years will be declared on the basis of the following:

(A) **Credit Based Semester System (CBSS):** Under the CBSS, the requirement for awarding a degree or diploma or certificate is prescribed in terms of number of credits to be completed by the students.

(B) **Credit Point: It** is the product of grade point and number of credits for a course.

(C) **Credit: A** unit by which the course work is measured. It determines the number of hours of instructions required per week. One credit is equivalent to around 30 hours of learning activities.

(D) **Cumulative Grade Point Average (CGPA):** It is a measure of overall cumulative performance of a student over all semesters. The CGPA isthe ratio of total credit points secured by a student in various coursesin all semesters and the sum of the total credits of all courses in allthe semesters. It is expressed up to two decimal places.

(E) **Grade Point :**It is numerical weight allotted to each letter grade on a 10-point scale.

(F) **Letter Grade: It** is an index of the performance of students in a said course. Grades are denoted by letters O, A+, A, B+ B, C, P and F. The UGC recommends a 10-point grading system with the following letter grades and points as given below:

Letter Grades and Grade Point

Marks Obtained out of 100	Grade Points	Semester GPA/Program CGPA Semester/Program	% of Marks	Alpha Sign/Letter grade point
90-100	10	9.00-10.00	90.0 - 100	O (Outstanding)
80-89.99	9	8.00 - <9.00	80.0 - <90	A+ (Excellent)
70-79-99	8	7.00 - <8.00	70.0 - <80	A (Very Good)
60-69.99	7	6.00 - <7.00	60.0 - <70	B+ (Good)
55-59.99	6	5.50 - <6.00	55.0 - <60	B (Above Average)
50-54.99	5	5.00 - <5.50	50.0 - <55	C (Average)
40-49.99	4	4.00 - <5.00	40.0 - <50	P (Pass)
0-39.99	0	Below 4.00	Below 40	F (Fail)
		AB (Absent)		Absent

(G) **Semester Grade Point Average (SGPA):** It is measure of performance of work done in a semester. It is ratio of total credit points secured by a student in various courses registered in a semester and the total course credits taken during that semester. It shall be expressed upto two decimal places.

(H) **Semester: Each** semester will consist of 15-18 weeks of academic work equivalent to 90 actual teaching days.

(I) **Transcript or Grade Card or Certificate :**Based on the grades earned, a grade certificate is issued to all the registered students after every Semester. The grade certificate will display the course details (code, title, number of credits, grade secured) along with SGPA of the semester and CGPA earned till that semester.

(J) **All the generic electives shall be of Theoretical in nature :**They shall be implemented using online mode of delivery. The examination of such courses shall be conducted using online and on-demand methodology.

(K) In assessing the performance of the students in examinations, the usual approach will be to award marks based on the examinations conducted at various stages (sessional, mid-term, end semester etc.) in a semester. The numeric marks obtainedin such examinations shall be converted to appropriate letter grades. In order to avoid the variations, the UGC recommendations shall be followed. The following system to be implemented in awarding the grades and

CGPA under the credit based semester system.

(L) Grading:

(i) The examinees shall be evaluated for internal assessment and end examination as per the evaluation pattern for the respective courses. The numerical marks in the aggregate shall be converted to the appropriate Letter grade and Grade point on prorate basis, i.e. using scaling down 100 marks to
10 Grade point scale. Thus, a person who has scored 46 marks out of maximum 100 marks in the aggregate shall get C (Average) Grade securing 5points.

(ii) A student obtaining Grade F shall be considered failed and will be required to reappear in the examination.

(iii) For non Credit Courses 'Satisfactory' or 'unsatisfactory' shall be indicated instead of the letter grade and this will not be counted for the computation of SGPA/ CGPA.

(iv) The Universities can decide on the grade or percentage of marks required to pass in a course and also the CGPA required to qualify for a degree taking into consideration the recommendations of the statutory professional councils such as AICTE, MCI, BCI, NCTE etc.

▪ Computation of SGPA and CGPA

The following procedure to compute the Semester Grade Point Average (SGPA) and Cumulative Grade Point Average (CGPA) shall be followed:

(i) The SGPA is the ratio of sum of the product of the number of credits with the grade points scored by a student in all the courses taken by a student and the sum of the number of credits of all the courses undergone by a student, i.e.

$$SGPA\ (Si) = \sum (Ci \times Gi)/\sum Ci$$

Where Ci is the number of credits of the ith course and Gi is the grade point scored by the student in the ith course.

▪ Illustration of Computation of SGPA

(i) Computation of SGPA and CGPA

Illustration for SGPA

Course	Credit Letter	Grade Point	Grade (Credit x Grade)	Credit Point
Course 1	3	A	8	3 x 8 = 24
Course 2	4	B+	7	4 x 7 = 28
Course 3	3	B	6	3 x 6 =18

Course 4	3	O	10	3 x 10 = 30
Course 5	3	C	5	3 x 5 = 15
Course 6	4	B	6	4 x 6 = 24
	20			139

Thus, SGPA = 139/20 = 6.95

Illustration for CGPA

(1) The CGPA is also calculated in the same manner taking into account all the courses undergone by a student over all the semesters of a Programme, i.e.

CGPA = $\sum$(Ci x Si)/$\sum$Ci

(2) Where Si is the SGPA of the ith semester and Ci is the total number of credits in that semester.

(3) The SGPA and CGPA shall be rounded off to 2 decimal points and reported in the transcripts.

Semester I	***Semester II***	***Semester III***
Credit : 21	Credit : 22	Credit : 25
SGPA : 6.9	SGPA : 7.8	SGPA : 5.6

Semester IV	***Semester V***	***Semester VI***
Credit : 26	Credit : 26	Credit : 26
SGPA : 6.0	SGPA : 6.3	SGPA : 8.0

Thus, CGPA = 21 x 6.9 + 22 x 7.8 + 25 x 5.6 + 26 x 6.0 + 26 x 6.3 + 26 x 8.0 = 6.78

(4) **Transcript (Format):** Based on the above recommendations on letter grades, grade points and SGPA and CGPA, the HEIs may issue the transcript for each semester and a consolidated transcript indicating the performance in all semesters.

Important Point: Students not completing successfully one or more courses at the first year level may be given admission to the second year.

▪ Award of Degree

After successful completion of all courses at all years, the degree may be awarded, in person or absentia, during next convocation.

4. Admission Procedure

Eligibility

Admission to the M.com Programme is open to all citizens of India who satisfy the following conditions:

(1) Bachelor's Degree in Commerce (B.Com) OR Bachelor of Business Administration (BBA) OR Bachelor of Management Studies (BMS) OR Bachelor of Business Management (BBM).

(2) In case a candidate has completed a course from a statutory board or University, which has, content similar to that offered in the courses in the Programme, he/she might appeal to the Director of School of Commerce for getting exemption to a course through a written application supported by necessary documents (syllabi of the courses completed by him/ her). The decision of the Director of the School will be final and binding on the student in this respect.

Programme Fee

The fees will be collected annually at the time of student registration. The fees structure for the M.Com. Programme is as follows:

(1) **Total Programme fee**

Sr. No.		
01.	First Year	6758
02.	Second Year	8538
Total		15296

Each student has to pay the total programme fees by online mode as specified by the University. University accepts no other form of payment.

Please do not pay any additional fees to the Learner Support Centre. The Programme fees will be as given below. If your admission is cancelled due to some reason, the Programme fees will not be refunded under any circumstances.

Important Note:-
As Per the Policy Decision of Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University (YCMOU),in line with the university's commitment to ensuring inclusive education, Transgender persons ,children's of farmers who have committed suicide and visually impaired students will get admission with a nominal fee of RS 200(Rs Two Hundred) only.

(2) Programme Fees is as follows

M.Com. First Year

Programme fees: The Total M.Com, F.Y. fee is Rs. 6758 /- (Six Thousand Seven Hundred Fifty Eight rupees only)

The details are as follows.

A) Mandatory fees

Sr. No.	Particulars	Amount
1.	Registration fees	200
2.	Eligibility fee	100
3.	Indentify Card fee	10
4.	Prospectus fee	50
5.	E-Suvidha / e-services fee	70
6.	Chancellor's office Event fees	38
7.	Sports fees	50
8.	DSW fees	50
9.	Disaster Management fees	10
10.	Library Fee	10
11.	NSS fees	10
12.	Sanvad fees	10
13.	Student Insurance fees	20
	Total	628

B) First Year Fees

Tuition fees

a) University Share	Rs. 2100
b) Study Center Share	Rs. 1500
Total Tution Fees (a+b)	Rs 3600
Exam Fees	Rs. 2530
Mandatory Fees	Rs. 628
Total Fees	Rs. 6758

Fee payment Process

Important Note: The total fee of M.Com. F.Y. is Rs. 6748/- only and should be paid online as per prescribed process by the University to the university account.

M.Com. Second Year

Programme fees: The Total M. Com, S.Y. fee is Rs. 8538 /- (Eight Thousand F iv e H u n d re d Thirty eight rupees only)

The details are as follows.

A) Mandatory fees

Sr. No.	Particulars	Amount
1.	Registration fees	200
2.	Prospectus fee	50
3.	E-Suvidha / e-services fee	70
4.	Chancellor's office Event fees	38
5.	Sports fees	50
6.	DSW fees	50
7.	Disaster Management fees	10
8.	Library Fee	10
9.	NSS fees	10
10.	Sanvad fees	10
11.	Student Insurance fees	20
12.	Convocation fees	450
13.	Alumni fees	10
	Total	978

B) Second Year Fees

Tuition fees

a) University Share Rs. 3100

b) Study Centrer Share Rs. 2000

Total Tution Fees (a+b) Rs. 5100

Exam Fees Rs. 2460

Mandatory Fees Rs. 978

Total Fees **Rs. 8538**

Fee payment Process

Important Note: The total fee of M.Com. S.Y. is Rs. 8538/-only and should be paid online as per prescribed process by the University to the university account.

Please note that if the number of students at a particular Learner Support Centre is less than 20 students, then the registered students of such Learner Support Centres will be transferred to the nearest study centre.

Regular students do not need to fill any separate Examination Form and

fees for final exam.

(1) Please do not pay any additional fee to the Learner Support Centre. University will not be responsible for the excess payment of fees other than mentioned above. It is non- refundable, if admission is cancelled due to certain reasons.

(2) A Learner Support Centre having enrollment less than twenty may be discontinued. Enrolled students of that Learner Support Centre will be shifted to nearby Study Centre.

Note:

Change in Name: Students are required to attach attested copy of Gazzatte of Maharashtra Govt. (In case change in Name). The name can be changed in 1styear only.

Note regarding Scholarship scheme

Students belonging to SC, ST, OBC, VJ/ NT, SBC and EWS, admitted to Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University are eligible to get the Government Scholarship Scheme. Detailed information regarding the scholarships is available on the university's website under the "Scholarship" tab. Students must carefully read this information and select the appropriate scholarship option while filling out the admission form. Students who opt for the scholarship option during admission are required to fill the online scholarship application on the government's MahaDBT website after admission.

Repeater Examination Form & Fees

If a learner is absent/fails in any of the courses they can appear for the examination in the next examination in the event schedule by filling up the repearter examination form and requisite fees prescribed by the university from time to time. The present fee is as follows.

Sr. No.	Particulars	Per Paper Fees
1.	Certificate / Diploma / Degree (excluding Professional & Technical)	Rs. 180/- per paper
2.	Post Graduate and All Degree program including Professional and Technical Program Written Exam	Rs. 200/- per paper
3.	Practical / Viva Voce	
	Practical / Studio Work / Term work	Rs. 220/-
	Project / Viva Voce	Rs. 330/-
4.	Marksheet Fee	Rs. 100/-
5.	Late Fees	Rs. 100/-
6.	Super Late Fees	Rs. 500/-

Note:-

The above mentioned fees may change as per the University Policy.

5. Registration Procedure

This Programme is offered through online admission process. Students should follow online process of admission as specified by the university.

On successful completion of registration process, the students should collect the online receipt and submit it to Learner Support Centre for confirmation of admission.

6. Academic Bank of Credits (ABC)-ID

As per the National Education Policy-2020, it is mandatory for you to create the Academic Bank of Credits-ID. You are required to fill up the information regarding your certificates, Diploma, and Name of the Degree in the Digi Locker (ABC-NAD) or else it won't be possible to transfer the cerdits you earned through other Programmes. You can register your Academic Bank of Credits-ID at the following portal http://www.abc.go.in or you can visit our unitversity website at www.ycmou.ac.in where in you are supposed to click on "Student Zone" tab. Under the student zone tab, you will find the "Academic Bank of Credits" option. After clicking on the Academic Bank of Credit options, you will get information and PPT's of how you can create your Academic Bank of Credits-ID.

7. CYBER SECURITY (MANDATORY AUDIT COURSE)

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
नॅक मानांकित 'अ' श्रेणी
ज्ञानगंगोत्री, गंगापूर धरणाजवळ, गोवर्धन
नाशिक – ४२२ २२२ (महाराष्ट्र) भारत

ज्ञानगंगा घरोघरी

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik
NAAC Accredited 'A' Grade
Dnyangangotri, Near Gangapur Dam, Govardhan
Nashik - 422 222 (Maharashtra) India

संकेतस्थळ Website : •www.ycmou.ac.in •https://ycmou.digitaluniversity.ac
ई-मेल E-mail : dir_sol@ycmou.ac.in दूरध्वनी Telephone : (0253) 2230191

ऑनलाईन शिक्षण विद्याशाखा / School of Online Learning

SOOL/2024/ Date: 18/12/2024

सायबर सुरक्षा अभ्यासक्रम (अनिवार्य ऑडीट कोर्स)

विद्यापीठ अनुदान आयोग (UGC) संदर्भ D.O.No.F.1-42/2022(e.Gov) 17th October, 2022 (परिशिष्ट पहा) च्या निर्देशानुसार तसेच २८/०५/२४ रोजी घेण्यात आलेल्या विद्वत परिषदेतील विषय ६३.३.१५.३ नुसार शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून पदवी आणि पदव्युत्तर पदवी प्राप्त करण्यसाठी यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाने सायबर सुरक्षा अभ्यासक्रम लागू केला आहे. या अभ्यासक्रमाची अंमलबजावणी शैक्षणिक वर्ष २०२४- २५ पासून केलेली आहे.

संरचना : सायबर सुरक्षा अभ्यासक्रम हा एक ऑडीट कोर्स असून त्यासाठी श्रेयांक नसले तरी तो शैक्षणिक वर्ष २०२४- २५ पासून पदवी व पदव्युत्तर स्तरावरील शिक्षणक्रमांना अनिवार्य करण्यात आला आहे. हा अभ्यासक्रम मराठी आणि इंग्रजी अशा दोन्ही भाषांमध्ये ऑनलाइन पद्धतीने उपलब्ध आहे. मूळ शिक्षणक्रम पूर्ण करण्यापूर्वी सायबर सुरक्षा अभ्यासक्रम उत्तीर्ण करणे आवश्यक आहे. तो उत्तीर्ण केल्यानंतर त्याचे स्वतंत्र प्रमाणपत्र देण्यात येईल. **सायबर सुरक्षा अभ्यासक्रमाची परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यानंतरच विद्यार्थ्यांना त्यांच्या मुळ शिक्षणक्रमाचे प्रमाणपत्र मिळेल. (प्रमाणपत्र व पदविका शिक्षणक्रमाना हा अभ्यासक्रम लागू नाही.)**

कालावधी : हा अभ्यासक्रम पूर्ण करण्याचा कालावधी पदवी स्तरावरील शिक्षणक्रमांना ०३ वर्ष (नियुक्त कालावधी) तर पदव्युत्तर स्तरावरील शिक्षणक्रमासाठी ०२ वर्ष (नियुक्त कालावधी) आहे, तसेच ज्या शिक्षणक्रमाचा कालावधी (ग्रंथालय व महितीशास्त्र पदवी व पदव्युत्तर पदवी शिक्षणक्रम (B.Lib. & I. Sc. & M.Lib. & I.Sc.) एक वर्षाचा असेल त्यांना हा अभ्यासक्रम ०१ वर्षात पूर्ण करावा लागेल तसेच B.C.A सारख्या शिक्षणक्रमास direct दुसऱ्या वर्ष्यास प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना ०२ वर्षात पूर्ण करावा लागेल.

शुल्क : सायबर सुरक्षा अभ्यासक्रमाचे शुल्क रु. ५०० आहे. एकदा शुल्क भरल्यानंतर विद्यार्थ्यांकडून सदर अभ्यासक्रम उत्तीर्ण होईपर्यंत त्याच्याकडून कुठलेही शुल्क घेतले जाणार नाही. **(विद्यार्थ्याने प्रवेश केलेल्या मूळ शिक्षणक्रमाच्या व्यतीरिक्त हे शुल्क आहे.)**

नोंदणी : सदर अभ्यासक्रमाला नोंदणी करण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी प्रवेश खाली दिलेल्या लिंकचा उपयोग करून ॲप डाउनलोड करावा व आवश्यक ती माहिती भरून अभ्यासक्रमाचे शुल्क भरावे.

(ॲप डाउनलोड करण्यासाठी विद्यापीठाने खाली दिलेल्या लिंकचा वापर करावा.)

Sr.No.	Mobile O.S	Link
1	Android	https://play.google.com/store/apps/details?id=org.mkcl.ycmoudu
2	IOS	https://apps.apple.com/in/app/ycmou-student/id6475083272

अध्ययन पद्धती : सायबर सुरक्षा अभ्यासक्रम ऑनलाईन पद्धतीचा MOOC (Massive Open Online Course) Yashex या ऑनलाइन प्लॅटफॉर्म (online platform) (https://yashex.mkcl.org/#/) वर उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे. सर्व अध्ययन साहित्य, व्हिडिओ व्याख्याने आणि मूल्यांकन, ऑनलाइन उपलब्ध आहे. हा स्व-अभ्यासक्रम आहे, त्यामुळे विद्यार्थी आपल्या सोयीप्रमाणे शिकू शकतात. त्यासाठी विद्यार्थ्यांना हा अभ्यासक्रम पूर्ण करण्यासाठी वरील दिलेल्या YCMOU Student App मोबाईल application वर नोंदणी केल्यानंतर लॉगीन आयडी (Login ID) व पासवर्ड (Password) विद्यार्थ्यांना इमेल (Email) व लघु संदेश (SMS) द्वारा पाठविण्यात येईल. विद्यार्थ्यांने सदर अभ्यासक्रम ऑनलाईन पद्धतीने पूर्ण करावा.

मूल्यमापन : सायबर सुरक्षा अभ्यासक्रमाची परीक्षा ऑनलाईन पद्धतीने Yashex या ऑनलाईन प्लॅटफॉर्म द्वारा अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यानंतर देता येईल.

परीक्षेचे स्वरूप : परीक्षाही ऑनलाईन -MCQ (Multiple Choice Question) स्वरूपात असेल.

प्रो. माधव पळशीकर
संचालक, संगणकशास्त्र विद्याशाखा
ऑनलाईन लर्निंग

इमरटस प्रोफेसर कविता साळुंके
संचालक, स्कूल ऑफ

सूचना - यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ (YCMOU) लवकरच विद्यार्थ्यांना प्लॅटफॉर्म वापरणे, अभ्यास साहित्याचा वापर करणे आणि परीक्षा कशी द्यायची याबाबत मार्गदर्शन करण्यासाठी एक सादरीकरण (Presentation) विद्यापीठाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात येईल.

8. Regional Centres

01. Amravati
V.M.V. to Walgaon Road, Post V.M.V., Amravati 444 604
✆:(Fax)0721-2531444
✆:(Off.)0721 2531445/2531210

02. Aurangabad
Survey No. 41, East of the Militery boy's Hostel, Nandanvan Colony, Chhavani, Aurangabad 431 002
✆:(Off) 0240- 2371066,2371077
✆:(Fax)0240-2371088

03. Mumbai
C/o JagannathShankarsheth Municipal School Building, Nana Chowk, Grant Road Mumbai 400 007
✆(Off)022- 23874186/23874177
✆(Fax)022-23813256

04. Nagpur
Rao BahadurD. Laxminarayan Bungalow Law College Campus RavinagarChowk, Nagpur 440 001
✆(Off)0712-2553724/25
✆(Fax)0712-2553725

05. Nashik
Old Municipal Corp. Bldg. New Pandit ColonyNashik 422002
✆(Off)0253-2317063
✆(Fax)0253-2576756

06. Pune
C/o ShahirAnnabhauSathePrashalaGruha, Sadashiv Peth, Kumthekar Marg Pune 411 030
✆(FAX)020-24491107
✆(Off)020-24457914

07. Kolhapur
Near Shivaji University Post Office, Vidyanagar, Kolhapur 416 004
✆(Off)0231-2607022
✆(Fax)0231-2607023

08. Nanded
Swami Ramanand Teerth Marathwada University Campus Nanakwadi Kaman, Zari Road Nanded 421 606
✆(Off)02462-229940/283038
✆(Fax)02462-229950
Mob.No.:9422247296

- **University Address**
  Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University Dnyangangotri, Govardhan Nashik - 422222
- **University Phone Numbers :** (0253) 2231714, 2231715, 2230227, 2230459, 2230025
- **University Fax :** (091) (0253) 2231716
- **E-mail :** dir_com@ycmou.digitaluniversity.ac

9. Instructions/Contacts

Sr.No.	*Type of Query*	*Whom to Contact?*
1	Admission Related Matter	Concerned Regional Centre
2	Student Matters	Director of Student Services Division, YCMOU, Nashik Ph : (0253) 2231478
3	Examination Related Matters	Controller of Examination or D. R. Examination Unit-1, YCMOU, Nashik Ph : (0253) 2230716
4.	Academic Matters	Director of School of Commerce & Mgt. YCMOU, Nashik Ph : (0253) 2231477
5	Difficulties in any course, at the Learner Support Centre	Counsellor, at the study centre
6	Other general difficulties & planning of academic activities, at the Learner Support Centre	Programme Coordinator, at the Learner Support Centre
7	Serious Difficulties, at the Learner Support Centre	Learner Support Centre Head, at the Learner Support Centre

Note :

(1) Student is requested to contact only concerned person to whom the query is related.

(2) Your Learner Support Centre will not necessarily be your examcentre.

(3) Do not bring mobile phones in the examination hall.

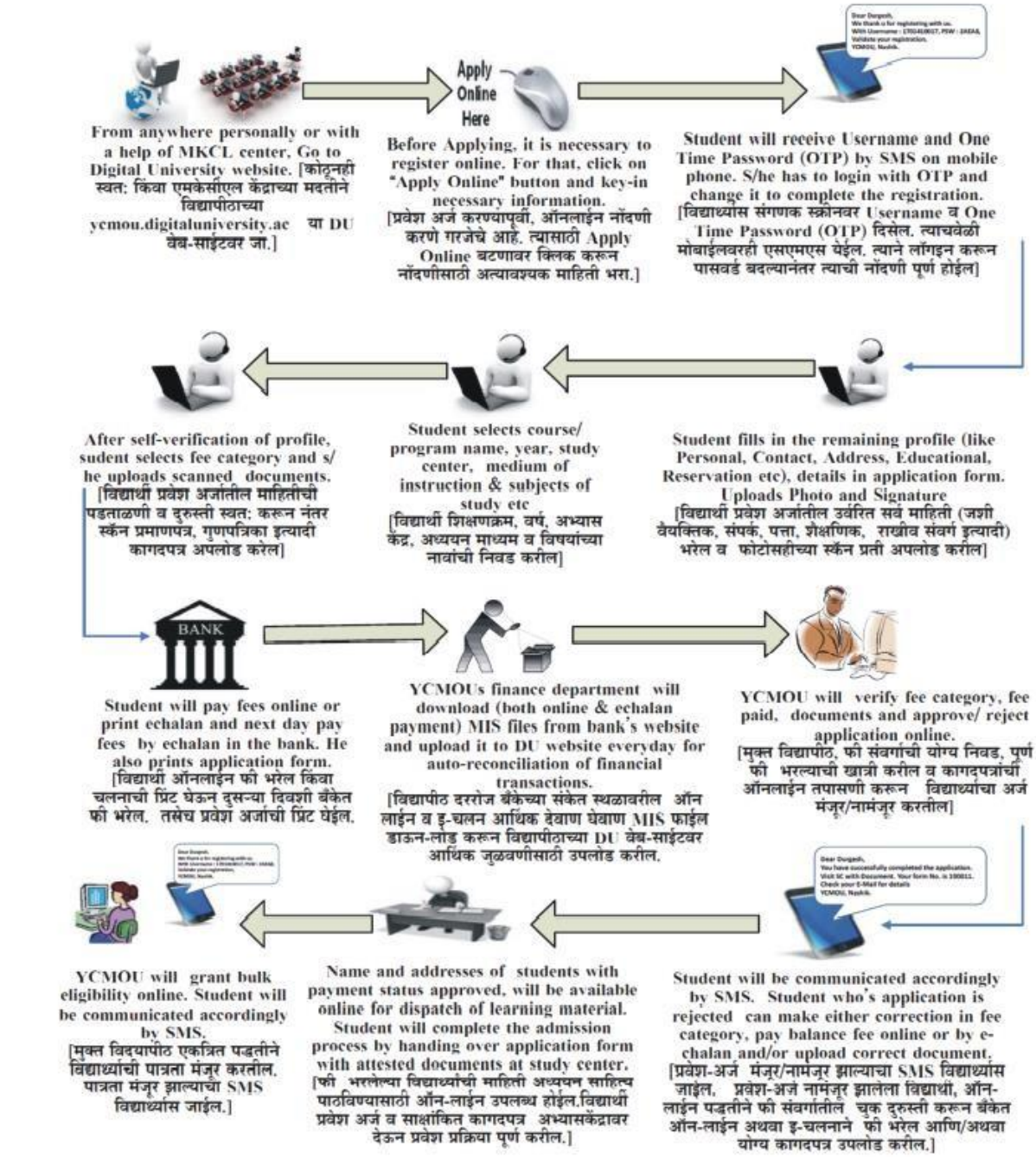
पविविष्ट-1 नोंदणी प्रविया प्रिाहदाि्का

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

Online Admission Process Flow for Candidate not having 16 Digit P.R.N.

16 अंकी P.R.N. नसलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया



Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik
यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

Online Admission Process Flow for Candidate who already have 16 Digit P.R.N.
ज्या विद्यार्थ्यांकडे 16 अंकी PRN आहे त्या विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया



From anywhere personally or with a help of MKCL center, Go to Digital University website. [कोठूनही स्वत: किंवा एमकेसीएल केंद्राच्या मदतीने विद्यापीठाच्या ycmou.digitaluniversity.ac या DU वेब-साईटवर जा.]



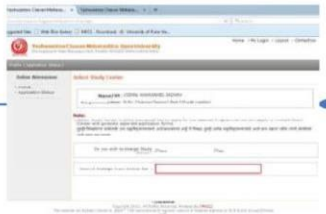
For Admission to second/third year, Click on "Online Application AY2015-16 for students having 16 digit PRN" link. [द्वितीय/तृतीय वर्षाला ऑनलाईन प्रवेश घेण्यासाठी, स्क्रीनवर दिसणाऱ्या 3 पैकी "Online Application AY2015-16 for students having 16 digit PRN" या लिंकवर क्लिक करा]



Login to your account. Use PRN as user ID and birth date as password. [PRN हा युझर आयडी व जन्म तारीख हा पासवर्ड म्हणून वापरून लॉगइन करा.]



To apply for admission, Click on link, "Admission to Second/Third year". [द्वितीय/तृतीय वर्षाला ऑनलाईन प्रवेश घेण्यासाठी, संगणक स्क्रीन admission to Second/Third year या लिंकवर क्लिक करा.]



Student can change & select study center of choice, if S/he desires. [प्रस्तुत स्क्रीन वापरून, इच्छा असल्यास, विद्यार्थी सध्याचे अभ्यास केंद्र बदलू शकतो.]



Select medium of instruction and subjects [अध्ययनाच्या भाषेची व विषयांची निवड येथे करा.]



Select fee category and fee details [फी संबंधी योग्य पर्याय व तपशिलाची निवड येथे करा.]



Select payment mode (online or echalan) [फी बँकेत भरण्याच्या पर्यायाची (डेबिट क्रेडीट कार्ड द्वारे ऑन-लाईन वा इ-चलनाने) निवड येथे करा.]



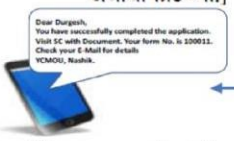
Pay admission fees online or Print eChalan and Pay Fees in bank next day. Print admission form. [ऑन-लाईन पद्धतीने अथवा चलनाची प्रिंट घेऊन बँकेत दुसऱ्या दिवशी फी भरा. प्रवेश अर्जाची प्रिंट घ्या.]



Everyday YCMOUs finance department will download (both online & echalan payment) MIS file from bank's website and upload it to DU website for auto-reconciliation of financial transactions. [विद्यापीठ दररोज बँकेच्या वेब-साईटवरील ऑनलाईन व इ-चलन आर्थिक देवाण घेवाण MIS फाईल डाऊन-लोड करून DU वेब-साईटवर आर्थिक जुळवणीसाठी उपलोड करील.



YCMOU will verify fee category, fee paid, documents and approve/reject application online. [मुक्त विदयापीठ, फी संवर्गाची योग्य निवड, पूर्ण फी भरल्याची खात्री करील व कागदपत्रांची ऑनलाईन तपासणी करून विद्यार्थ्यांचा अर्ज मंजूर/नामंजूर करतील.]



Student will be communicated accordingly by SMS. Student who's application is rejected can make correction either in fee category, pay balance fee online or by e-chalan and/or upload correct document. [प्रवेश-अर्ज मंजूर/नामंजूर झाल्याचा SMS विद्यार्थ्यांस जाईल. प्रवेश-अर्ज नामंजूर झालेला विद्यार्थी, ऑन-लाईन पद्धतीने फी संवर्गातील चुक दुरुस्ती करून बँकेत ऑन-लाईन अथवा इ-चलनाने फी भरेल आणि/अथवा योग्य कागदपत्र उपलोड करील.]



Student will get SMS when admission process is completed. S/he will submit application form with echalan copy to study center. Name and addresses of students with payment status approved, will be available online for dispatch of learning material. [प्रवेश-प्रक्रिया पूर्ण झाल्यावर विद्यार्थ्यांस SMS येईल. विद्यार्थी इ-चलनासह प्रवेश अर्ज अभ्यासकेंद्रावर देईल. फी भरल्याची खात्री झालेल्या विद्यार्थ्यांची माहिती अध्ययन साहित्य पाठविण्यासाठी ऑन-लाईन उपलब्ध होईल.]

परिशिष्ट २ : उमेदवार / अध्ययनार्थी करारनामा

उमेदवार / अध्ययनार्थी करारनामा

हा करार अध्ययनार्थी किंवा उमेदवार आणि यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ (यचममुवि) यांच्यामध्ये, अध्ययनार्थी / उमेदवार याने 'Accept' ह्या बटनावर क्लिक केल्यामुळे आपोआप अस्तित्वात आलेला आणि दोन्ही पक्षांना मान्य, कबूल आणि वैध असलेला मानण्यात येईल.

या करारनाम्यात 'उमेदवार' या संज्ञेचा वापर अशा व्यक्तींसाठी करण्यात आला आहे की जो यचममुविमार्फत राबविण्यात येणाऱ्या शिक्षणक्रमात प्रवेश घेऊ इच्छितो आणि 'अध्ययनार्थी ' या संज्ञेचा वापर अशा व्यक्तींसाठी करण्यात आलेला आहे, ज्या व्यक्तीने यचममुविमार्फत राबविण्यात येणाऱ्या शिक्षणक्रमास विहित पद्धतीचा अवलंब करून प्रवेश घेतला आहे.

उमेदवार असे मान्य व कबूल करितो की,

१) त्याने माहितीपुस्तिका तसेच संगणक पडद्यावर उपलब्ध असलेल्या मजकुराचा, माहितीचा, सूचनांचा व्यवस्थित पद्धतीने अभ्यास केला आहे आणि त्यानुसार योग्य त्या कृती केल्या आहेत.

२) त्याने ही खात्री करून घेतलेली आहे की, त्याने निवडलेल्या शिक्षणक्रमास तो पात्र आहे आणि जर तो माहितीपुस्तिका आणि / किंवा संगणक पडद्यावर उपलब्ध माहितीप्रमाणे अपात्र ठरत असेल तर त्याचा प्रवेश ताबडतोब रद्द करण्यात येईल आणि त्याने विद्यापीठात भरलेले शुल्क त्यास आंशिक किंवा पूर्ण स्वरूपात परत मिळणार नाही.

३) त्याने त्यास अध्ययन साहित्य (पुस्तके) कोणत्या स्वरूपात (छापील पुस्तके, इ-बुक, मोबाईल ॲप, दृकश्राव्य फिती, ध्वनिफिती सीडीवर किंवा इंटरनेटवर उपलब्ध असलेला मजकूर) उपलब्ध होणार आहे याची माहिती माहितीपुस्तिकेच्या संबंधित भागातून मिळविली आहे. आणि सदर स्वरूपात अध्ययन साहित्य उपलब्ध होणार आहे याबाबत त्याचे कोणतेही आक्षेप नाहीत आणि तो यापुढे कधीही अध्ययन साहित्य माहितीपुस्तिकेत दिलेल्या स्वरूपापेक्षा वेगळ्या स्वरूपात मिळण्याची मागणी करणार नाही.

४) तो यचममुवि संदर्भातील कोणतीही तक्रार किंवा इतर कोणतेही निवेदन त्यास सादर करावयाचे असल्यास अशी तक्रार किंवा निवेदन तो यचममुविमार्फत उपलब्ध असलेल्या संगणकीय प्रणालीचा (युजर आयडीचा) वापर करून करेल. अशी तक्रार किंवा निवेदन तो तक्रार किंवा निवेदनाचे उद्‌भवणाऱ्या कारणांच्या दिनांकाच्या तीस दिवसांच्या आत संगणकीय प्रणालीचा वापर करूनच करेल.

५) त्यास हे मान्य व कबूल आहे की, विद्यापीठाला शिक्षणक्रम राबविण्याच्या नियमांमध्ये, धोरणांमध्ये, अध्ययन साहित्यामध्ये, पाठ्यक्रमात बदल करण्याचा अधिकार आहे आणि अशा नियमांमधील धोरणांमधील, अध्ययन साहित्यामधील, पाठ्यक्रमामधील बदल त्यास बंधनकारक असतील आणि याबाबत त्याची कोणतीही तक्रार असणार नाही.

६) तो शिक्षणक्रमाच्या कालावधीमध्ये विद्यापीठात नोंदविलेल्या त्याच्या भ्रमणध्वनी क्रमांकात बदल करणार नाही.

७) त्यास हे मान्य व कबूल आहे की, त्याने नोंदणीच्या वेळेस विद्यापीठात सादर केलेल्या माहितीत बदल करणे (फोटोग्राफ, भ्रमणध्वनी क्रमांक, जन्मतारीख, पत्ता, इत्यादीसाठी) योग्य ते शुल्क आकारण्याचे अधिकार विद्यापीठाने राखून ठेवले आहेत.

८) त्यास हे मान्य व कबूल आहे की, जर विद्यापीठास शासनाकडून (शिष्यवृत्ती विद्यार्थ्यांसंदर्भात) त्याचे शुल्क प्राप्त झाले नाही तर अशा अध्ययनार्थ्यांना परीक्षा देण्यास मज्जाव करण्यात येईल आणि जर परीक्षा दिलेली असेल तर त्याचा निकाल तेव्हापर्यंत राखून ठेवण्यात येईल जेव्हापर्यंत त्याचे शुल्क विद्यापीठास प्राप्त होत नाही.

९) त्यास याचीही कल्पना आहे की, त्याच्याकडून कोणतीही असत्य, अपुरी माहिती दिली गेल्यास त्याचा प्रवेश रद्द करण्यात येईल आणि जर त्यास पदवी किंवा पदविका निर्गमित करण्यात आलेल्या असतील तर अशा प्रकारे असत्य, अपूर्ण माहिती मिळाल्याचे सिद्ध झाल्यानंतर त्याची पदवी, पदविका रद्दबातल करण्यात येईल.

१०) तो विद्यापीठाचे संकेतस्थळ (ycmou.digitaluniversity.ac. OR ycmou.ac.in) येथे नियमितपणे भेट देईल आणि तेथे देण्यात आलेल्या शैक्षणिक किंवा प्रशासकीय स्वरूपाच्या सूचनांचे (उदाहरणार्थ, परीक्षा हॉलतिकीट डाऊनलोड करणे आणि त्याची छपाई करणे) काटेकोरपणे पालन करेल.

११) तो विद्यापीठाच्या शिक्षणक्रमाचा अभ्यास अपेक्षित असलेल्या परिश्रम, शिस्त, प्रामाणिकपणे करेल. तसेच आपले वर्तन विद्यापीठाचा सुयोग्य अध्ययनार्थ्याप्रमाणे करेल आणि अशी कोणतीही कृती करणार नाही की जी विद्यापीठाच्या अध्ययनार्थ्यास शोभणार नाही.

परिशिष्ट २ : Candidate/Student Agreement at the time of Admission

Candidate/Student Agreement at the time of Admission

This is an agreement between the student or candidate and the YCMOU which is entered into by virtue of the candidate for admission clicking on "ACCEPT" button on the online admission portal at the time of admission to a program using online admission process.

In this agreement the term "candidate" is used to mean the person who proposes to take admission to a program in YCMOU and the term "student" is used to mean a person who has been admitted to a program of the YCMOU after fulfilling all the conditions thereof.

The candidate undertakes that -

1. He has gone through the prospectus and the on-screen narrations or directions and has sincerely responded to the on-screen directions.
2. He has ensured that he is eligible to the program to which he proposes to take admission and that if it is found otherwise, (that is, if he is found not to be fulfilling the conditions of the eligibility at any time as per the rules mentioned in the prospectus or the on-line narrations) his admission will be summarily cancelled and the fees paid to the university will not be refunded in part or in full.
3. The information about the medium/mode of delivery of the Study Material (for example printed books, e-books, mobile app, audio/video material available on internet or through CD/DVD, etc) has been duly studied by me in the relevant pages of the prospectus and I have no objection to the said mode of delivery. He shall not make any demands on the methods or medium of delivery other than that mentioned in the prospectus.
4. He shall make any representations to the YCMOU by logging on as a student in respect of any activities of grievances within a period of thirty days from the date of cause of the grievances or by an email to the university at the designated e-mail address.
5. He understands that the University reserves right to make changes in the rules or syllabi or learning material or any other policy matter as a matter of urgency and that such changes in the rules, syllabi or policy matters shall be binding and applicable on him and that he shall not make objections to such changes.
6. He shall not change his mobile number as registered with the University during the time of admission to the program.
7. He understands that the University shall levy charges on changes in profiles of the student, including the photograph, mobile number, date of birth, etc.
8. He understands that in case the University does not receive the fees from the Government (in case of Scholarship or Free-ship candidates), the student may be barred from taking examinations and his results shall not be declared till such time that the fees have been received.
9. He understands that any incorrect or incomplete information given by him is liable to cancellation of his admission or withdrawal of degree or diploma awarded to him as and when the university gets to know of such supply of incomplete or incorrect information.
10. He shall visit the University's website (ycmou.digitaluniversity.ac and ycmou.ac.in) regularly and undertake necessary steps for academic and administrative purposes as expected from him including downloading of the examination hall ticket and printing the same.
11. He shall undertake the studies of the academic program with necessary industry, discipline and honesty and conduct himself with due dignity and shall do nothing which is unbecoming of a student of the YCMOU.

परिशिष्ट ३ : गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजना नियमावली

१. **नाव :** या योजनेचे नाव गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजना असे राहील.

२. **व्याप्ती :**

२.१ सदरची गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजना यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या एका वर्षापेक्षा अधिक कालावधीच्या सर्व शिक्षणक्रमांच्या अध्ययनार्थ्यांना लागू राहील.

२.२ अंध, अपंग, मूकबधिर, कर्णबधिर अध्ययनार्थ्यांसाठी संपूर्ण फी, मार्कांची सवलत व्यवस्थापन मंडळाने घेतलेल्या निर्णयान्वये देय राहील.

२.३ आर्थिक दुर्बल घटकातील अध्ययनार्थ्यांसाठी सदर योजना लागू असेल.

३. **पात्रतेचे निकष :**

३.१ गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजनेचा लाभ मिळण्यासाठी कुटुंबाच्या वार्षिक उत्पन्नाची कमाल मर्यादा रु. १,००,०००/- राहील.

३.२ तहसिलदाराचे मूळ उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र मागील वित्तीय वर्षाचे असावे.

३.३ सदर योजनेचा लाभ देताना संबंधित अध्ययनार्थी मागील शैक्षणिक वर्षाच्या अंतिम परीक्षेत उत्तीर्ण असणे आवश्यक राहील.

३.४ गरीब अध्ययनार्थी सहाय्य योजनेसाठी अध्ययनार्थ्याने मागील वर्षी योजनेचा लाभ घेतला असेल तर सदर अध्ययनार्थी सर्व विषयांत उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे.

३.५ सदर योजनेसाठी पात्र ठरलेल्या अध्ययनार्थ्याने त्याला ज्या शैक्षणिक वर्षासाठी योजनेचा लाभ मंजूर करण्यात आला तो अभ्यासक्रम त्याने / तिने यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या मान्यताप्राप्त अध्ययन सहाय्यता केंद्रातून पूर्ण करणे आवश्यक आहे. अभ्यासक्रमाचे वर्ष पूर्ण होण्यापूर्वी संबंधित अध्ययनार्थ्याचा प्रवेश कोणत्याही कारणास्तव रद्द झाल्यास विद्यापीठाने प्रदान केलेली रक्कम व प्रमाणपत्र विद्यापीठास परत करण्याची जबाबदारी संबंधित अध्ययनार्थी, अध्ययन सहाय्यता केंद्र व विभागीय केंद्र यांची राहील.

३.६ राज्य शासन / केंद्र शासन यांच्याकडे शिष्यवृत्ती मिळण्यासाठी अर्ज केलेल्या अध्ययनार्थ्यांना सदर योजनेचा लाभ देय नाही.

३.७ रु. ३,०००/- पेक्षा कमी फी असलेल्या शिक्षणक्रमाकरिता ही योजना लागू नाही.

४. **योजनेची गुणांची निकष पद्धत :**

४.१	अध्ययनार्थी शहरी भागातील असल्यास	१ गुण
४.२	अध्ययनार्थी ग्रामीण भागातील असल्यास	२ गुण
४.३	अध्ययनार्थी अतिदुर्गम भागातील असल्यास	३ गुण
४.४	प्रकल्पग्रस्त असल्यास	२ गुण
४.५	खेळाडू असल्यास (विभागीय / राज्य पातळी)	४ गुण
४.६	उत्पन्न मर्यादा रु. ३५०००/- पर्यंत	३ गुण
४.७	उत्पन्न मर्यादा रु. ७००००/- पर्यंत	२ गुण
४.८	उत्पन्न मर्यादा रु. १,००,०००/- पर्यंत	१ गुण

५. **अनुज्ञेय रक्कम :** अनुज्ञेय रक्कम या योजनेसाठी निश्चित केलेल्या निकषांनुसार प्राप्त गुणांच्या आधारे व शिक्षणक्रम पातळीनिहाय ठरविलेल्या रकमेच्या आधारे निश्चित केली जाईल.

५.१ पदविका शिक्षणक्रम : रु. ३,०००/- किंवा शिक्षणक्रमाचे शुल्क यापैकी जे कमी असेल ती रक्कम

५.२ पदवी शिक्षणक्रम : रु. ५,०००/- किंवा शिक्षणक्रमाचे शुल्क यापैकी जे कमी असेल ती रक्कम

५.३ पोस्ट ग्रॅज्युएट डिप्लोमा शिक्षणक्रम : रु. ५,०००/- किंवा शिक्षणक्रमाचे शुल्क यापैकी जे कमी असेल ती रक्कम

५.४ पदव्युत्तर पदवी शिक्षणक्रम : रु. ७,०००/- किंवा शिक्षणक्रमाचे शुल्क यापैकी जे कमी असेल ती रक्कम

५.५ गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य निधी योजनेकरिता अर्थसंकल्पातील अंदाजपत्रकीय तरतूद आरक्षण विभागातर्फे त्या-त्या शैक्षणिक वर्षात करण्यात येईल.

५.६ अनुज्ञेय रक्कम उदाहरण दाखल तक्ता :

अ.क्र.	*किमान गुण*	*अनुज्ञेय रकमेचे प्रमाण %*	*डिप्लोमा*	*पदवी / पोस्ट ग्रॅज्युएट डिप्लोमा*	*पोस्ट ग्रॅज्युएट डिग्री*
			रु. ३०००/–	रु. ५०००/–	रु. ७०००/–
१	०२	३०	रु. ९००	रु. १५००	२१००
२	३ ते ५	५०	रु. १५००	रु. २५००	३५००
३	६ च्या पुढे	१००	रु. ३०००	रु. ५०००	७०००

६ गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजनेअंतर्गत मदत मिळण्यासाठी अर्ज सादर करण्याची पद्धत :

६.१ गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य निधी योजनेचा विहित नमुन्यातील अर्ज व आवश्यक सहपत्रे जोडून अध्ययन सहाय्यता केंद्राकडे दिलेल्या मुदतीत सादर करणे आवश्यक राहील.

६.२ अध्ययनार्थ्याने सादर केलेल्या विहित नमुन्यातील अर्जावर अध्ययन सहाय्यता केंद्र प्रमुख / संयोजक यांचा सही व शिक्का असणे बंधनकारक राहील.

६.३ अर्जातील प्रतिज्ञापत्रावर अध्ययनार्थ्यांची सही व राष्ट्रीयीकृत बँकेचा तपशील म्हणजे बँकेचे नाव, शाखा, खाते क्रमांक, आय एफ एस सी (IFSC) कोड या बाबी नोंदवणे आवश्यक आहे.

६.४ मागील वर्षी सदर योजनेचा लाभ घेणाऱ्या अध्ययनार्थ्यांनी मागील वर्षीच्या गुणपत्रिकेची झेरॉक्स प्रत जोडली आहे काय? ते मागील वर्षाच्या परीक्षेत उत्तीर्ण आहेत का? हे अध्ययन सहाय्यता केंद्र प्रमुखांनी पहावे.

६.५ अध्ययन सहाय्यता केंद्रप्रमुखांनी अध्ययनार्थ्यांकडून अर्ज निर्धारित मुदतीत भरून घेऊन विभागीय केंद्रांकडे सादर करावेत.

६.६ अध्ययन सहाय्यता केंद्राने विभागीय केंद्राकडे सादर केलेल्या अर्जाची छाननी वरील निकषांच्या आधारे विभागीय केंद्राने करावी. तसेच विद्यापीठाने दिलेल्या विहित नमुन्यातील माहिती Excel Sheet मध्ये Hard Copy/ Soft Copy तयार करावी.

६.७ शैक्षणिक वर्ष २०१४–१५ मध्ये प्रवेश घेतलेल्या अध्ययनार्थ्यांना पूर्वीच्याच नियमाप्रमाणे गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य प्रदान करण्यात येईल.

६.८ शैक्षणिक वर्ष २०१५–१६ पासून प्रवेश घेतलेल्या अध्ययनार्थ्यांना नवीन नियमांच्या आधारे गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजनेची रक्कम प्रदान करण्यात येईल.

६.९ प्रत्येक शैक्षणिक वर्षात दिनांक १५ ऑक्टोबरपर्यंत अध्ययन सहाय्यता केंद्रांनी गरीब अध्ययनार्थी सहाय्य योजनेचे अर्ज जमा करावेत व विभागीय केंद्रांनी दिनांक १५ नोव्हेंबरपर्यंत सदरचे अर्ज व तक्त्यातील माहिती उपकुलसचिव, आरक्षण कक्ष यांच्याकडे सादर करावी.

६.१० पात्र अध्ययनार्थ्यांना सदर योजनेचा लाभ मंजूर केल्याबाबतची अंतिम यादी जानेवारीमध्ये विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावर जाहीर केली जाईल.

परिशिष्ट ४ : University Grants Commission Resolution (2004)

विश्वविद्यालय अनुदान आयोग
बहादुरशाह जाफर मार्ग
नई दिल्ली–११० ००२
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG
NEW DELHI-110002

F1-52/2000(CPP-II) 5 MAY 2004

The Registrar / Director
Of all the Indian Universities
(Deemed, State, Central Universities /
Institutions of National importance)

Subject : Recognition of Degrees awarded by Open Universities.

Sir/Madam,

There are a number of open Universities in the country offering various degrees/diploma through the mode of non-formal education. **The Open Universities have been established in the country by an Act of Parliament or State Legislature in accordance with the provisions contained in Section 2(f) of University Grants Commission Act, 1956. These universities are, therefore, empowered to award degrees in terms of Section 22(1) of the UGC Act, 1956.**

A circular was earlier issued vide UGC letter N.F.1-8/92(CPP) dated February, 1992 mentioning that the Certificate, Diplomas and Degrees awarded by Indira Gandhi National Open University are to be treated equivalent to the corresponding awards of the Universities in the country.

Attention is further invited to UGC circular No.F1-25/93(CPP-II) dated 28th July, 1993 (copy enclosed) for recognition of degrees and diplomas as well as transfer of credit for courses successfully completed by students between the two types of universities so that the mobility of students from Open University stream to traditional Universities is ensured without any difficulty.

The UGC has specified the nomenclature of degrees under Section 22(3) of the UGC Act, 1956 to ensure mandatory requirements viz. minimum essential academic inputs required for awarding such degrees. A copy of Gazette Notification regarding specification of degrees issued vide No.1-52/97(CPP-II) dated 31st January 2004 is enclosed. The details are also given in UGC Web site : www.ugc.ac.in

May, I therefore request you to treat the Degrees / Diploma / Certificates awarded by the Open Universities in conformity with the UGC notification on Specification of Degrees as equivalent to the corresponding awards of the traditional Universities in the country.

Yours faithfully

(Dr. Mrs. Pankaj Mittal)
Joint Secretary

Encl. : As Above
Copy to :

1. The Secretary, Government of India, Ministry of Human Resource Development, Department of Secondary Education and Higher Education, Shastri Bhavan, New Delhi-110001.
2. The Secretary, All Indian Council for Technical Education, I.G. Sports Complex, Indraprastha Estate, New Delhi
3. The Secretary, Association of Indian Universities (AIU), 16, Comrade Inderjit Gupta Marg, New Delhi -110002.
4. The Secretary, National Council for Teacher Education, I.G. Stadium, I. P. Estate, New Delhi-110002.
5. The Director of Distance Education Council, IGNOU Campus, Maidan Garhi, New Delhi-110068.
6. The Vice-Chancellor, Indira Gandhi National Open University, Maidan Garhi, New Delhi-110068.
7. The Vice-Chancellor, Dr. B. R. Ambedkar Open University, Road, No. 46, Jubilee Hills, Hyderabad (AP)
8. The Vice-Chancellor, Nalanda Open University, West Gandhi Maidan, Patna-800001 (Bihar)
9. The Vice-Chancellor, Dr. Babasaheb Ambedkar Open University, Shahigaug, Ahmedabad-380003 (Gujarat)
10. The Vice-Chancellor, Karnataka State Open University, Manasagangotri, Mysore-570006 (Karnataka)
11. The Vice-Chancellor, Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik-422222 (Maharashtra)
12. The Vice-Chancellor, Kota Open University, Vardhaman Mahaveer Open University, Kota-324010 (Rajasthan)
13. The Vice-Chancellor, Netaji Subhash Open University, Kolkata-700020 (West Bengal)
14. The Vice-Chancellor, Madhya Pradesh Bhoj (Open) University, Bhopal-462016 (M.P.)

(V.K. Jaiswal)
Under Secretary

परिशिष्ट ५ : G.R. of equivalency to 10th and 12th

यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक व
राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली यांची
प्रमाणपत्रे शासनसेवेसाठी समकक्ष म्हणून विचारात घेण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : आरजीडी-१५११/प्र.क्र.८९/१३,
मंत्रालय, विस्तार इमारत, मुंबई-४०००३२
दिनांक : २० मे, २०११.

वाचा

१) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : आरजीडी-१३९८/प्र.क्र.६७/९८/१३, दिनांक १० डिसेंबर, १९९८.
२) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : आरजीडी-१३०५/प्र.क्र.२४/२००५/१३, दिनांक १२ डिसेंबर, २००६.

शासन निर्णय :

यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथून प्राप्त केलेली शैक्षणिक अर्हता शासकीय सेवेतील नियुक्तीसाठी ग्राह्य धरण्याबाबत सर्वसाधारण सूचना निर्गमित करण्याचे निदेश मा. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधीकरण, मुंबई यांनी श्री. राजेंद्र घुणकीकर विरुद्ध महाराष्ट्र शासन (मूळ अर्ज क्र. ६७०/२००८) वर दिले आहेत. त्यावर, शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार यासंदर्भात खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१. ''ज्या पदांच्या सेवाप्रवेश नियमात १० वी/१२ वी (माध्यमिक/उच्च माध्यमिक) परीक्षा उत्तीर्ण असणे अशी किमान अर्हता विहित केलेली असेल त्या बाबतीत, महाराष्ट्र राज्य शिक्षण मंडळाची माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शालांत परीक्षा उत्तीर्ण नसलेला मात्र, यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठाची पूर्व परीक्षा उत्तीर्ण होऊन पदवी परीक्षेचे प्रथम वर्ष उत्तीर्ण झालेला **वा** यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठातून पदवी धारण केलेला उमेदवार पात्र समजण्यात यावा.''

२. बृहन्मुंबईतील लिपिक-टंकलेखक पदावरील नियुक्तीसाठी विहित करण्यात आलेल्या सेवाप्रवेश नियमातील २ (इ) मध्ये ''महाराष्ट्र माध्यमिक व उच्च माध्यमिक मंडळाने नियंत्रित केलेली माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा आणि या परीक्षेस समकक्ष घोषित केलेल्या इतर परीक्षा अंतर्भूत असल्याचे नमूद केले आहे.'' तसेच, उमेदवारांकडे महाराष्ट्र राज्यातील अधिवास प्रमाणपत्र असणेही आवश्यक आहे. राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्थान, नवी दिल्ली या विद्यालयाची माध्यमिक शालांत परीक्षा उत्तीर्ण केलेल्या एका उमेदवाराने महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकारणाकडे दाखल केलेल्या प्रकरणात (मूळ अर्ज क्रमांक २०४/२०१०) राज्य शासनाने लवकरात लवकर निर्णय घ्यावा, असे आदेश दिले आहेत. केंद्र शासनाने कायद्यान्वये स्थापन केलेल्या राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली (National Institution of Open Schooling, New Delhi) या विद्यालयाची माध्यमिक शालांत परीक्षा (किमान ५ विषयांसह) उत्तीर्ण केलेल्या उमेदवारांना शालेय शिक्षण विभागाने अकरावी प्रवेशासाठी पात्र ठरविले आहे. मात्र, शासन सेवेतील नियुक्तीसंदर्भात समकक्षतेबाबत कोणतेही आदेश नाहीत. केंद्रिय मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाने सर्व राज्यांना, राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली (National Institute of Open Schooling, New Delhi) यांच्याकडून दिली जाणारी प्रमाणपत्रे उच्च शिक्षण व नोकरीसाठी (Employment) ग्राह्य (समकक्ष) धरण्याबाबत कळविले आहे. ही बाब विचारात घेऊन, राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली यांच्यामार्फत माध्यमिक शालांत परीक्षेबाबत दिलेले प्रमाणपत्र, माध्यमिक शालांत परीक्षा अशी अर्हता असलेल्या पदांवर नियुक्तीसाठी ग्राह्य धरण्याची बाब देखील शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यावर, शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार यासंदर्भात खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

''राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय संस्था, नवी दिल्ली यांची (मराठी व इंग्रजीसह किमान ५ विषयांसह) शालांत परीक्षा उत्तीर्ण झालेल्या व सदर प्रमाणपत्र (Secondary School Examination Certificate) धारण करणाऱ्या उमेदवारांनी, राज्य शासन सेवेमध्ये ज्या ज्या ठिकाणी माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण अशी अर्हता विहित केली असेल त्या त्या ठिकाणी शासन सेवेसाठी शालांत परीक्षा समकक्ष पात्रता आपोआप धारण केली आहे असे समजण्यात यावे.''

३. त्यानुसार, सर्व नियुक्ती प्राधिकारी यांनी कार्यवाही करावी. हे आदेश या आदेशाच्या दिनांकापासून तात्काळ अंमलात येतील.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०११०५२०१३५१०४००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(बा. वि. निकम)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

Appendix 6: Guidelines for Pursuing Two Academic Programmed Simultaneously

Guidelines for Pursuing Two Academic Programmes Simultaneously

Guidelines

1. A student can pursue two full time academic programmes in physical mode provided that in such cases, class timings for one programme do not overlap with the class timings of the other programme.
2. A student can pursue two academic programmes, one in full time physical mode and another in Open and Distance Learning (ODL)/Online mode; or up to two ODL/Online programmes simultaneously.
3. Degree or diploma programmes under ODL/Online mode shall be pursued with only such HEIs which are recognized by UGC/Statutory Council/Govt. of India for running such programmes.
4. Degree or diploma programmes under these guidelines shall be governed by the Regulations notified by the UGC and also the respective statutory/professional councils, wherever applicable.
5. These guidelines shall come into effect from the date of their notification by the UGC. No retrospective benefit can be claimed by the students who have already done two academic programmes simultaneously prior to the notification of these guidelines.

The above guidelines shall be applicable only to the students pursuing academic programmes other than Ph.D. programme.

Based on the above guidelines, the universities can devise mechanisms, through their statutory bodies, for allowing their students to pursue two academic programmes simultaneously as mentioned above.

https://www.ugc.gov.in/pdfnews/5729348_Guidelines-for-pursuing-two-academic-programmes-simultaneously.pdf

Appendix - 7 : G.R. of Equivalency and Approval of State Govt. of Maharashtra for Degree's and Diploma's of Open Universities

मुक्त विद्यापीठाच्या पदव्यांना समकक्षता व शासनमान्यता

(१) अन्य विद्यापीठांच्या पदवीशी समकक्षता

मा. शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य यांच्या पत्र क्र. समक (उ. शि.)/१०९४/३२८६१/मवि-१, दि. ३० ऑक्टोबर १९९५ च्या पत्रान्वये 'केंद्रीय किंवा राज्य विधिमंडळाने अधिनियमाद्वारे भारतातील विद्यापीठाने दिलेली पदवी/पदविका आणि संसदेने अधिनियमाद्वारे इतर शैक्षणिक संस्था प्रस्तावित केलेल्या आहेत किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम (१९५६) मधील कलम क्र. ३ अन्वये मानीव विद्यापीठे घोषित केली आहेत अशांच्या बाबतीत पदवी किंवा पदविका मान्यता देण्याबाबतचे औपचारिक आदेश विद्यापीठाने काढण्याची आवश्यकता नाही'.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ हे महाराष्ट्र राज्याच्या विधिमंडळाने अधिनियमाद्वारे (कायदा क्र. २०/१९८९) स्थापन केलेले विद्यापीठ असून त्यास विद्यापीठ अनुदान आयोगाचीही मान्यता आहे. **त्यामुळे या विद्यापीठाची पदवी इतर विद्यापीठांच्या पदवीशी समकक्ष आहे.**

(२) विद्यापीठ अनुदान आयोगाची मान्यता

विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांनी त्यांचे पत्र क्र. F/S-15/89 (CPP-I) दि. ८ डिसेंबर १९९२ नुसार विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या १९५६ च्या कायद्यातील कलम १२-बी अन्वये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठास मान्यता दिली आहे.

(३) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाची मान्यता

उपसचिव व परीक्षा नियंत्रक, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई यांच्या पत्र क्र. १४७७ (१७/१९९४/कक्ष) **दि. १७ फेब्रुवारी १९९४ च्या पत्रातील मान्यतेसंबंधीचा मजकूर - 'यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ हे संविधिमान्य (Statutory) असल्यामुळे आपल्या विद्यापीठाच्या पदवीधर** अध्ययनार्थ्यांकडून **आलेले अर्ज देखील इतर मान्यताप्राप्त विद्यापीठांच्या पदवीधर उमेदवारांकडून आलेल्या अर्जांप्रमाणेच आयोगाकडून विचारात घेतले जातील'**

मुक्त विद्यापीठाच्या पदवी/पदविकांना महाराष्ट्र शासन मान्यता

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेली विद्यापीठे

राज्य सेवेतील पदासांठी पदवी/पदविकास मान्यता

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन निर्णय : क्रमांक आरजीडी-१३९४/प्र.क्र. २१/९४/१३,मंत्रालय, मुंबई ४०००३२, दिनांक ८ मार्च १९९५

वाचा : (१) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक आरजीडी-१०६१/१८९६७/११४ - जे दिनांक २१ ऑगस्ट १९६९

शासन निर्णय : महाराष्ट्र लोक सेवा आयोगाशी विचार विनिमय करून उपरोक्त दिनांक २१ ऑगस्ट १९६९ च्या आदेशाद्वारे असा निर्णय घेण्यात आला होता की, केंद्र अथवा राज्य विधिमंडळाच्या अधिनियमाद्वारे स्थापित झालेली विद्यापीठे, संसदेच्या अधिनियमाद्वारे स्थापन झालेल्या इतर शैक्षणिक संस्था, किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम, १९५६ च्या अंतर्गत भाग ३ अन्वये जाहीर झालेली मानवी विद्यापीठे यांनी प्रदान केलेल्या पदव्या / पदविका तसेच भारतीय वैद्यकीय मंडळ अधिनियम, १९५६ च्या परिशिष्टांमध्ये अंतर्भूत केलेल्या वैद्यकीय व संलग्न विषयामधील पदव्या यांना शासकीय महाविद्यालयातील अध्यापकीय पदे वगळता, **राज्यातील सेवा व पदांवरील भरतीसाठी आपोआप मान्यता प्राप्त झाली असल्याचे समजण्यात यावे.**

(२) सदर आदेशासोबत विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेल्या वैधानिक विद्यापीठे व संस्थांची यादी जोडण्यात आली होती. आयोग मान्यताप्राप्त विद्यापीठे व संस्था यांची अद्ययावत यादी आता या आदेशासोबत जोडण्यात आली आहे. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक आरजीडी - १०६१/१८९६७/९१४/जे दिनांक २१ ऑगस्ट १९६९ मध्ये नमूद केलेल्या आणि वर परिच्छेद १ मध्ये उद्धृत केलेल्या हेतूसाठी सदर सर्व विद्यापीठे/संस्था यांनी प्रदान केलेल्या पदवी/पदविकांना आपोआप मान्यता देण्यात आल्याचे समजण्यात यावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

दा. र. राणे

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

(१) राज्यपालांचे सचिव
(२) मुख्य मंत्र्यांचे सचिव
(३) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
(४) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई
(५) महालेखापाल, महाराष्ट्र -२, मुंबई
(६) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
(७) अभिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
(८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ न्याय शाखा), मुंबई
(९) प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई
(१०) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
(११) सर्व मंत्रालयीन शिक्षण
(१२) मंत्रालयीन विभागांच्या नियंत्रणांच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख
(१३) अवर सचिव, भारत सरकार, शिक्षण मंत्रालय, नवी दिल्ली
(१४) निवड नस्ती

वाचा : महाराष्ट्र शासनाच्या उपरोक्त शासन निर्णय क्रमांक आर.जी.डी. १३९४/प्र.क्र.२१/९४/१३ मंत्रालय, मुंबई. दिनांक ८ मार्च १९९५ च्या सोबत जोडलेल्या यादीमध्ये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक यांची अनुक्रमांक १४६ वर नोंद करण्यात आलेली आहे.

Appendix - 8 : Letter of Recognition from UGC

APPENDIX 1.1 : LETTER OF RECOGNITION FROM UGC

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADUR SHAH ZAFAR MARG
NEW DELHI-110002.

NO. F.5-15/89 (OPP-I) December, 1992

The Secretary
Govt. of Maharashtra
Higher and Technical
Education and Employment Deptt.
Mantralaya Annexe
Bombay- 400032.

Sub : Recognition of Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, *Nashik for Central assistance under Section 12-B of the* UGC Act, 1956.

Sir,

With reference to the correspondence resting with your letter No. MOJ/ 63003 (241/92) UNI dated 11th November, 1992 on the above subject, I am to say that the University Grants Commission has agreed to declare the Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University Nashik established under Maharashtra State Act No. XX of 1989, fit to receive Central assistance for all purposes including Institutional development in terms of the rules framed under Section 12-B of the UGC Act, 1956.

The receipt of the letter may please be acknowledged.

Yours faithfully,

Sd/xxx
(I J GUPTA)
JOINT SECRETARY

Copy to: -

1. The Vice – Chancellor, Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik-422005.
2. Secretary to the Govt. of India, Ministry of Human Resource Development (Deptt. of Education) New Delhi.
3. The Registrar, Indira Gandhi National Open University, Maidan Garhi, New Delhi- 110068.
4. The Secretary, Association of Indian Universities, 16, Kotla Marg, New Delhi- 110002.
5. *Desk Officer (Meeting) / S.O.FD-III/S.O.SU-II/S.S.O.-I, Stat, U.G.C. New Delhi.*
6. All Officers /Sections, UGC New Delhi.

Sd/-
(D. D. Mehta)
SECTION OFFICER

परिशिष्ट ९ : विद्यार्थी सहायता आणि विद्यार्थी कल्याण योजना

■ अध्ययनार्थी सहायता

अल्प उत्पन्न गटातल्या हुशार अध्ययनार्थ्यांसाठी अध्ययनार्थी साहाय्य योजना विद्यापीठातर्फे राबविली जाते. त्यासाठी विद्यापीठाने १५ लाखांची तरतूद केली आहे. या योजनेखाली आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल अध्ययनार्थ्यांनी प्रवेश घेतलेल्या शिक्षणक्रमासाठी असलेल्या शुल्कात सवलत देण्यात येते. त्यासाठी विद्यापीठाने विहित नमुना विकसित केला असून योग्य पात्रताधारक विद्यार्थ्यांना प्रवेश शुल्कात सवलत देण्यात येते.

■ अध्ययनार्थी कल्याण योजना

अध्ययनार्थ्यांच्या सर्वांगीण व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी दरवर्षी क्रीडा व युवक महोत्सवांचे आयोजन करण्यात येते. तसेच अध्ययनार्थ्यांमधील संशोधन प्रवृत्तीला प्रोत्साहन देण्यासाठी आविष्कार ही संशोधनात्मक स्पर्धाही घेण्यात येत असते.

■ क्रीडा महोत्सव

विद्यापीठाच्या अध्ययनार्थ्यांना खेळाचे मैदान मिळावे म्हणून विद्यापीठाने विभागीय व विद्यापीठ पातळीवर क्रीडा स्पर्धा सुरू केल्या आहेत. यातून खेळाडूंना राज्य व राष्ट्रीय स्तरावरील क्रीडा स्पर्धेत भाग घेता येतो. मा. राज्यपालांच्या कार्यालयाकडून आयोजित केल्या जाणाऱ्या आंतरविद्यापीठीय अश्वमेध व ए. आय. यू. च्या क्रीडास्पर्धेतही खेळाडूंना भाग घेता येतो.

■ युवक महोत्सव

विद्यापीठाच्या कलावंत अध्ययनार्थ्यांना त्यांच्या कलागुणांचे प्रदर्शन करता यावे म्हणून विद्यापीठाने विभागीय व केंद्रीय स्तरावर युवक महोत्सव सुरू केला आहे. यात वक्तृत्व स्पर्धा, एकांकिका, नृत्य संगीत, गायन यांसारख्या स्पर्धा घेण्यात येतात. मा. राज्यपालांच्या कार्यालयाकडून आयोजित केल्या जाणाऱ्या इंद्रधनुष्य व ए.आय.यू. (भारतीय विद्यापीठ संघ) यांच्यातर्फे घेण्यात येणाऱ्या राष्ट्रीय युवक महोत्सवात कलावंत विद्यार्थ्यांना सहभाग घेता येतो.

■ आविष्कार

विद्यापीठ स्तरावरील अध्ययनार्थ्यांमधील संशोधन प्रवृत्तीला प्रोत्साहन देण्यासाठी मा. राज्यपाल यांच्या कार्यालयातर्फे दरवर्षी आविष्कार ही संशोधनात्मक स्पर्धा घेण्यात येते. या आंतरविद्यापीठीय संशोधन महोत्सवातही मुक्त विद्यापीठाच्या विद्यार्थ्यांना भाग घेता येतो.

■ संवाद पत्रिका

राज्यभर पसरलेल्या मुक्त विद्यापीठाच्या अध्ययनार्थ्यांशी संपर्क साधण्यासाठी मुक्त विद्यापीठ संवादपत्रिका हे मासिक प्रकाशित केले जाते. अध्ययनार्थ्यांना उपयुक्त माहिती लेख, सूचना यांचा यात समावेश असतो. अध्ययनार्थ्यांमधील अभ्यासाची प्रेरणा व दूरशिक्षणाबाबत जागरूकता वाढविण्याचे कार्य ही पत्रिका करत असते. सदर संवाद पत्रिका वेबसाईटवर वाचण्यासाठी उपलब्ध असेल.

■ आभासी वर्ग

अध्ययनार्थ्यांना उपग्रहाच्या माध्यमातून शिक्षण घेणे शक्य व्हावे म्हणून विद्यापीठाने अहमदाबाद येथील भारत सरकारच्या भारतीय अंतरिक्ष अनुसंधान संघटन (इस्रो) या संस्थेच्या मदतीने एज्युसॅट या उपग्रह वाहिनीद्वारा (सॅटेलाईट चॅनल) दूरशिक्षणाचा प्रकल्प सुरू केला आहे. या प्रकल्पांतर्गत राज्यात एकूण ४० व्हर्च्युअल लर्निंग सेंटर कार्यान्वित केलेली आहेत. याद्वारे थेट संपर्कसत्रे घेण्यात येतात.

■ राष्ट्रीय सेवा योजना

पारंपरिक विद्यापीठांप्रमाणेच मुक्त विद्यापीठाच्या अध्ययनार्थ्यांसाठी राष्ट्रीय सेवा योजना सुरू करण्यात आली आहे.

खालील संवर्गातील विद्यार्थ्यांना शुल्कात सवलत दिली जाते.

(१) अंध, अपंग, मूक-बधिर, कर्णबधिर अध्ययनार्थी (पाहा परिशिष्ट ३)

(२) विद्यापीठातील नियमित वेतनश्रेणीत कार्यरत सेवक व त्यांचे परिवारजन (स्वतः, पत्नी/पती, दोन पेक्षा अधिक नाही इतके अवलंबून असलेले अपत्य)

(३) मागासवर्गीय (शासनाच्या नियमाच्या अधीन) अध्ययनार्थी.

वरील संवर्गातील उमेदवारांनी संपूर्ण शिक्षणक्रम शुल्क भरून प्रवेश घ्यावा. त्यानंतर विद्यापीठ / शासनाच्या नियमाप्रमाणे शुल्क सवलतीची प्रक्रिया पूर्ण करावी. विद्यापीठ / शासनाच्या नियमाप्रमाणे शुल्काचा परतावा संबंधितांना देण्यात येईल.

परिशिष्ट १० : Students Corner

Admission And Examination Services

(Visitors Count - 339512)

Admission Regarding Services	विद्यार्थी प्रवेशविषयक सेवा, सेवाशुल्क आणि सेवा प्राप्त करण्यासाठी करावयाच्या प्रक्रियाबाबतच्या माहितीचे सूचनापत्र (Uploaded on 23/05/2023)	Click Here
Services Information	Student Helpline related to Admissions, Examinations and other services require for the Students	Click Here
Sr. No.	**Service Description**	**For Using this**
1	परीक्षाविषयक विविध सेवा शुल्कांचे पेमेंट ऑनलाईन पद्धतीने करण्याबाबतचे सूचनापत्र (Uploaded on 20/04/2023) (Uploaded on 03/06/2023)	Click Here
2	How to generate your ACADEMIC BANK OF CREDITS (ABC) Account of Digilocker Portal - Vedio Presentation (Uploaded on 22/10/2022)	Click Here
3	How to generate your ACADEMIC BANK OF CREDITS (ABC) Account of Digilocker Portal : PDF Presentation (Uploaded on 22/10/2022)	Click Here
4	CGPA To Percentage Equivalence calculation Formula	Click Here
5	ऑनलाईन मायग्रेशन सुविधेबाबत विद्यार्थ्यांसाठी सूचनापत्र (Uploaded on 24/09/2021) (Revised on 31/12/2022)	Click Here
6	परीक्षा विभागातील परीक्षा-युनिट १ अंतर्गत असणाऱ्या शिक्षणक्रमांची यादी (Uploaded on 06/08/2021)	Click Here
7	परीक्षा विभागातील परीक्षा-युनिट २ अंतर्गत असणाऱ्या शिक्षणक्रमांची यादी (Uploaded on 06/08/2021)	Click Here
8	परीक्षा विभागातील परीक्षा-युनिट ३ अंतर्गत असणाऱ्या शिक्षणक्रमांची यादी (Uploaded on 06/08/2021)	Click Here
9	परीक्षा विभागातील युनिटनिहाय कामकाज आणि संपर्काचा तपशील (Uploaded on 06/08/2021)	Click Here
10	महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम अंतर्गत सेवा देण्याबाबत सूचनापत्र (Uploaded on 5/4/2021)	Click Here
11	About validity of YCMOU Passing certificate (उत्तीर्णता प्रमाणपत्राच्या वैधतेबाबत) (Uploaded on 09/01/2021)	Click Here
12	खालील Services साठी सुधारीत दरपत्रक	Click Here
13	**Examination / Result - Grievances** (परीक्षा / निकाल - तक्रारी)	**Click Here**
14	**MIGRATION**	**Click Here**
15	**TRANSCRIPT**	**Click Here**
16	**VERIFICATION OF MARKS**	**Click Here**
17	**SCAN COPY OF ANSWER BOOK**	**Click Here**
18	**REVALUATION OF ANSWER BOOK**	**Click Here**
19	**DOCUMENT VERIFICATION**	**Click Here**